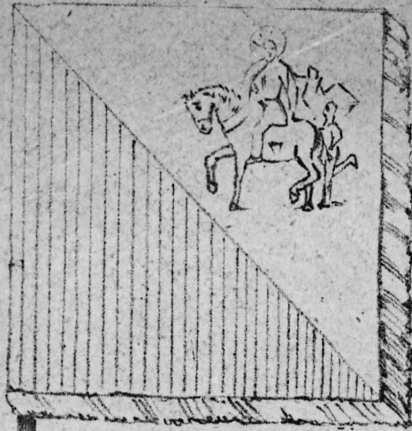

LTK Beets

D 38

die Stadt van Utrecht

Losse Halmen uit 't Sticht

Voor

Verzameld
op 't Aed. Gasthuis
van Dooyders
der Universiteit te Utrecht

1890

28 D

Losse Halmen.

Zij, die deze „Losse Halmen” bijeenbrachten, willen de kleine verzameling openen door een woord van hartelijken dank te richten tot allen, die met haar medewerkten. Het kan niet genoeg erkend worden met hoe groote bereidwilligheid werd gehoor gegeven aan hare uitnoodiging, die bijna onbescheiden moest luiden, omdat er slechts over een bijzonder kort tijdsverloop te beschikken was. In weinige weken moest de geheele uitgaaf worden bezorgd, iets waarop met nadruk moet worden gewezen, omdat dit feit eenige fouten in de uitvoering moge verontschuldigen.

N A A M L I J S T.

Adriaan, Paus.
 Antal, Adèle von, Opzoomer.
 Beets, Nicolaas.
 Bellami (Student te Utrecht 1786).
 Bilders, A. J. (geb. te Utrecht 1838, overl. 1865).
 Bilders, J. (geb. te Utrecht).
 Both, Jan.
 Brill, W. G.
 Burlage, J. H.
 Buys Ballot.
 Camphuijzen, D. R. (Predikant te Vleuten 1619).
 Donders, F. C.
 Duifhuis, Huibert.
 Eldar, A. M.
 Engelmann, Th. W.
 Eyck, Jhr. Jacob van.
 Fles, Etha.
 Fruin, J. A.
 Gallée, J. H.
 Hall, M. C. van.
 J. N. van Hall.
 Harting, P.
 Hasebroek, E. J.
 Herwerden, H. van.
 Heusde, Ph. W. van.
 Hol, Richard.
 Kapteijn, W.
 Keyzer, Hendrik de.
 Kolk, Schröder van der.
 Lamping, M., van Bosse.
 Lodewijk Napoleon, Koning.
 Lokhorst, D. van.
 Malcia.

Mengelberg, O.
 Meyster, Jhr. Everard.
 Moens, Petronella (woonde en overleed te Utrecht).
 Moleschot, Jac. (verbonden aan de Universiteit te Utrecht van 1845—1847).
 Mulder, J. G.
 Muller, S.
 Nahuijs, Christine.
 Nieuwenhuys, F. J.
 Nieuwenhuysen, A. W.
 Obrecht, Jacob.
 Ondaatje, Quint, (Student te Utrecht in 1786).
 Opzoomer, C. W.
 Oosterzee, J. J. van.
 Rappard, A. Ridder van.
 Rederijkerskamer te Utrecht.
 Rees, O. van.
 Rennes, Catharina van.
 Riemsdijk, J. C. M. van.
 Roelofs, W. (geb. te Utrecht).
 Schilders, Utrecht's beroemde
 Schurman, Anna Maria van (geb. en overl. te Utrecht).
 Testas, W. de Famars.
 Tydeman, M., (Hoogleraar te Utrecht)
 Vianen, Adam van, (geb. te Utrecht).
 Vianen, Paulus van, (geb. te Utrecht).
 Voetius, Giib., (Hoogleraar te Utrecht).
 Vreede, G. W.
 Wagenaar, J.
 Vrolik, Caroline.
 Vrolik, W. K. M.
 Wenckebach, L. W. R.

I N H O U D.

Uit het Dagboek van Prof. Donders.
 Individualiteit en Genialiteit, door Th. W. Engelmann. —
 M. Tydeman. — Anna Maria Schurmann, Portret.
 Albumblad in acht talen van Anna Maria Schurman.
 Anna Maria Schurman, Latijnsche brief.
 „Op de Utrechtsche Fancy-Fair”, door Prof. van Herwerden.
 Uit een brief van P. W. van Heusde.
 Portret van den architect Hend. de Keyzer. Gedichten en
 Quitantie, betrekking hebbende op Jr. Jac. van Eyck.
 Studiekop van een blinde, door A. van Rappard.
 Motet voor vrouwenstemmen, door J. C. M. van Riemsdijk.
 Koor der Domkerk, tekening van F. J. Nieuwenhuis.
 Uittreksel uit een huwelijks toespraak van J. J. v. Oosterzee.
 Autograaf van Henri Petri. — Milddadigheid door Prof. Brill.
 Citaat van Prof. Voetius.
 Tekening van W. de Famars Testas.
 Modern Sonnet, door J. N. van Hall. — Oud-recept,
 medegeedeeld door Prof. Gallée. — Uit een brief van
 Prof. Moleschott.
 Blinde Else, Autograaf van Prof. Beets.
 Tekening van D. W. van Lokhorst. — Tekening van
 Christine Nahuijs.
 Uit een brief van Koning Lodewijk. „Elck wat Wils”,
 door Prof. Kapteyn.
 Tekening van Etha Fles.
 Uit eene redevoering van Prof. Fruin.
 Elegie, compositie voor piano door Richard Hol.
 De Jacobiekerk, tekening van A. W. Nieuwenhuis.
 Iets over Huibert Duifhuis, met tekening. — Gedichtje
 op M. J. van Hall, door J. H. Burlage.
 Tekening van L. W. R. Wenckebach. — Tekening van
 A. G. Bilders.
 Raadsbesluit betrekking hebbende op Paus Adriaan, met
 omlijsting door O. Mengelberg.

Afbeelding van de graftombe en van het wapen van Paus
 Adriaan. Brief van Prof. Mulder.
 „Antwoord aan de Utrechtsche studenten” van Prof. Mulder.
 „Herfststemming”, compositie voor piano door J. Wagenaar.
 „Vergeetmij nietje” door A. M. Eldar.
 Brief van J. Bellami.
 Brief van Quint Ondaatje. Uit „luchtspiegelingen” van
 E. J. Hasebroek.
 Uit een schrijven van Prof O. van Rees. Stichtelijk rijm
 van D. B. Camphuyzen. — Uit geschriften van Schröder
 v. d. Kolk en Opzoomer. — „Zachtheid en kracht” door
 Malcia.
 Portret van Jan Both. Utrechts beroemde schilders door A. B.
 J. Bilders, tekening.
 Albumbladje, compositie voor piano door Cath. van Rennes.
 Iets over Jhr. Everard Meyster (met afbeeldingen) door
 S. Muller.
 Uit eene redevoering van Prof. Vreede. — Blazoen der
 Utrechtsche rederijkerskamer. — Aan C. door M. Lamping-
 v. Bosse.
 Gezicht op Utrecht door Adam van Vianen. Portret van
 Paulus van Vianen. — „Van Alphen” door H. E. Moltzer.
 Tekening van W. Roelofs.
 Portret en gedicht van Petronella Moens.
 Brief van Petronella Moens. — „Uit het album der natuur”
 van Prof. Harting.
 Iets over Trijn van Leemput (met tekening).
 Jacob Obrecht door A. M. E. — De uitgerangeerde loco-
 motief (Westinghouse-rem-verzuchting) door Wilkama. —
 * * * par Caroline Vrolik.
 Uit een particulier schrijven tijdens de voorbereidingen voor
 de Varna-expeditie (16 Febr. 1882). — * * * P. Harting. —
 * * * A. von Antal-Opzoomer.

Die Redelyfheit het
niet in het bloed, in de
natuur in den aanleg,
zy is verkregen, aangeleerd
en moet zich vruchten te
handhaven door waak-
zaamheid

Een Redelyfheid, die het
selve ontbreekt is, heeft den mankus der
hoogste kunst, de is ongewogen duur,
zouder ophef, zonder grond.

Zy zyrt te beklagen, die altyd men-
aem. Het zamen te werten deelden.

Verloof mis. gem de
heeft kunst aan de menschen, omdat men
verwilt is van een ongezonde dwaal., is het,
alsof men in's bezit van allen, en ont-
maakt de laatste. Daar men het sterven het
dwaalt, aan staat van alleen.

Den algemen wyngatke te vaken,
het heeft men niet veel te zamen - en dit
opzucht vucht men zee. vurdmen. eiden.
men waakte het slecht met te zamen.

Het gescrijf is me als wij u hier schielik schijnt
mij een aangeijmtheit.

Uw gescrijf en gescrijf is me als wij u hier
dwaam uitvonden aan waarbij te gescrijf is
zijn eene wijk heeft ver loren

U gescrijf is me als wij u hier
lange gescrijf is me; zijn uitvonden
schielik eene uitvonden gescrijf is me
gescrijf, de en als u gescrijf is me
zijn gescrijf is me: In dien gescrijf is me
te gescrijf is me het gescrijf is me

Wie ~~te~~ vastbaar is voor harmonie
en melodie heeft zaligheid gekend op aarde.

Londen

(geen y: maar ij)

(70 exemplaren: maar de voor, nog later fraan)

(40 met en, 20 zonder naam)

Het heeft den altyd goeden God gescrijf is me, mijne
gescrijf is me, gescrijf is me, gescrijf is me, gescrijf is me,
te gescrijf is me, gescrijf is me, gescrijf is me, gescrijf is me,
van Henrik Willem gescrijf is me te gescrijf is me. Ik hoop, dat
zig, met ons, over de aangenomen gescrijf is me, gescrijf is me,
in Gedrukt met dankzegging, God vaders, regen voor
ons gescrijf is me zal. Na aanbeveling in gescrijf is me,
in toetreding, en, alle heil, heb ik de eere mij te gescrijf is me,

Versagt, d 26 van
09 gescrijf is me, 1778

Dien gescrijf is me
M. Gydeman.

Mag men twijfelen of individualiteit te vervangen is,
genialiteit is het zeker niet. Dit zoude niet waar zijn
indien men terecht had gezegd: »het genie is de vlijt.»
Maar dit woord geldt zoo weinig in de wetenschap als
in de kunst. Slechts in zooverre bevat het waarheid,
als de groote gedachten, de geniale invallen, niet zonder
voorafgegaan zwaren arbeid plegen te komen en slechts
door zwaren arbeid vruchtbaar kunnen worden gemaakt.
Zonder dezen arbeid hadden noch de vallende appel
aan Newton, noch de slingerende lichtkroon aan Galilei
onsterfelijken roem verschaft.

Ook in Donders vereenigen zich eerbiedwekkende
vlijt en bewonderenswaardige genialiteit tot die harmo-
nische macht, die alléén in staat is, het werkelijk
grote voort te brengen. Hoe zeldzamer beide eigen-
schappen tegelijk in de hoogste ontwikkeling en in het
innigste verband voorkomen, des te minder herstelbaar
is het verlies van zulk een individualiteit.

Joh. W. Engelmann

Siet hier de wijse Maeght
Daer van de Weerelt Waeght;
Daer van de Braefste Man
Het Slechste niet en Kan.

V. C.
Dño Andrea Riveto S. D.
Anna Maria à Schurman.

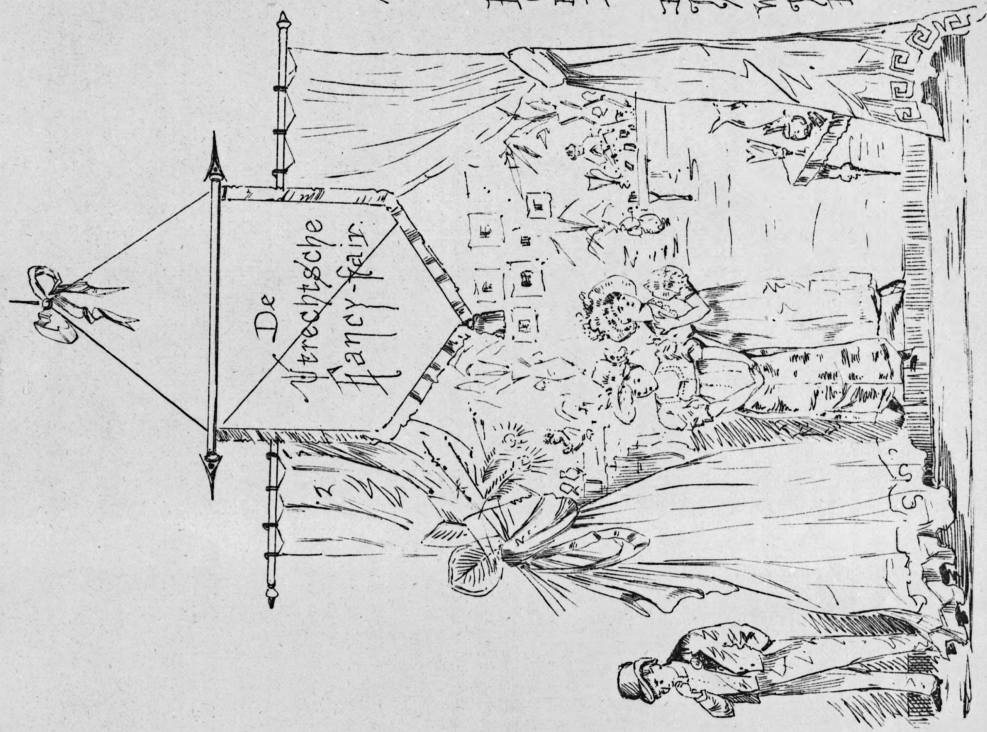
Non potui hac occasione nihil ad te literarū
Lare, Vir Reverendē charissime in Christo
Patēr, licet me ad superiorem tuam epistola
respondere ad exāss non patiatur temporis
angustia. Illud dicam plurimods nos luc-
=tuos profuturū est) laborare. Scis equidē
quam grave sit parenti filio orbati seol
in una divina Providentia (ut tu quidem
grāe facis) merito acquiescendum. Nec parū
me solatur quod sororem meā filioli tui
educationem suscepisse intelligam. Ipse
enim fore ut salutaribus eius preceptis im-
=butus, vobis gaudii ac solatii prebeat ma-
=teriam. Nos amicorū flagitationibz tandem
victi, in Hollandiā cogitamus. Vinam eo
loci ad tuamq. familiam videre ac salutare
liceret. Vale Vir summe atq. dilectissime
in Christo Patēr, Trajecti, v. J. Jun. cl. 1722

Salabit a me D. Coniux tua et Neptis vestra, cuius
responsum etiamnum expecto sed forte istam mora-
=tur Sanctas lingue studium, cui se totam dedisse
accepimus.

Reverendo Nobili Doctis-
simo Viri D. Andrea Riveto S.
D. P. in Acad. Lugduno-Batava
Prof. honorarij, nec no. plus
Grammatici Juris Curatori
Illustissimo. BFDAM.

Naar aanleiding van een plaats uit de

Antigone van Sofokles

ROS ligt in hinderlagen
Op de zoete maagdenkoon,
En zijn pijl trest, wie zich wagen
In den kring van vrouwlijk schoon.

Daarom dreigt u groot gevaar,
Jonkeling, in deez' Bazaar.
Maar breed onverschrokken binnjen,
Want in't strijden met dien God
't is bezwijken 't hoogst gefoet
En is vallen overwinnen!

H. v. Herwerden

»Ken u zelve», roept ons de vader der wijsbegeerte (Socrates) en met hem ieder, die wijs en verstandig is, toe: en Plato voegt er bij: »het oog der ziel moet gezuiverd en op het ware, op de ideën gerigt worden, maar dan ook in alle verzoeken, verleidingen, bij allen tweestrijd met ons zelve, alleen te vragen: wat is schoon? wat is goed? wat is recht? wat is heilig? en zonder her- of derwaarts te zien, naar die eeuwige ideën te leven en te handelen! Door dit te doen, o mensch, wordt men gelukkig, in waarheid gelukkig, en meer en meer der Godheid gelijk.» Nog eens, wat zegt gij van dit alles, vrienden? Maar ik weet wat gij er op antwoorden, of liever met mij er nog bijvoegen zult. Verheven wijsgeer, zullen wij zeggen, wij juichen u toe; wanneer wij u dus hooren spreken, maar sedert gij van hier verscheiden zijt, heeft het menschedom uwe ideën, uwe goddelijke ideën, in een mensch, die op aarde verscheen, vervezenlijkt gezien; waarheid en onschuld waren de grondtrekken van het beeld der Godheid, en liefde bezielde het in spreken en handelen. Om ons daaraan gelijkvormig te doen worden, zal ook uwe wijsbegeerte ons dienen; maar dat ons te aanschouwen te geven en ons daardoor rein en heilig tot God te brengen; verhevens alle wijsgeeren, dit vermogt uwe wijsbegeerte niet.

P. W. Van Meursde

Portret van den Architect Hendrik de Keyzer.

Hier leeft die leven gaf aan marmer en metaal,
Yvoir, albast en klei, dies laat zich Utrecht horen:
Is Rome op Keizers prat en keizerlijke praal,
De Keizer van de kunst is uit mijn school geboren,

VONDEL.

Maar wat schelter in mijn ooren,
Dat soo vrolick sich laet hooren?
't Is de soete kloeke-klank,
Eyckje singt zyn hellen sanck,
Eyckje komt ons Pleyen vereeren,
En de klokjes spreeken leeren,

Schaetert door de teere blaen
Datse we'er geluydjes slaen.
Daer begint hy op zyn fluydtje,
Dat was 't o! wat liever tuytje!
(Wech nu loome lompery!)
Of ick in den hemel sy?

WelEdele geboorne Jo. Jacob van Eyck in sijn leven wijt
beroemde en hoogh geachte musicyn Directeur
van alle de clockwerken en horologiën op den Dom ende
de stad Utrecht gestorven den 26 Martii 1657.

Van Eyck van 't braat geslacht der Baxen leyd hier begraven onder.
God nam hem 't oog: maar gav 't hem weer in 't oor,
En mond, en vingeren, en scherphayd van gehoor,
En fluyt, en kerckspel, een aller eeuwen wonder.

Quitantie van den blinden musicus Jhr. VAN EYCK. (De handteekening gestempeld). Hierbij wapen,
vers over Janskerkhof en grafschrift in de Weeskerk.

*Onfangen by vanderburghen als gander van
mijn betrouwen van Emiliënborch Cappittel van
in fabrieken der kerck Sintre Jan de
Jomna van tebintij giel. ter ransfa van vey
wie en dore dore Practamenten der clocker
de kerck veydems der j. 1655
de onfangen der 12 de j. 1655
oorcont in de Bant*
J. van Eyck

STUDIEKOP
VAN EEN
BLINDE.

A. V. RAPPARD.

Notet voor Vrouwenstemmen.

Langzaam en met uitdrukking te zingen.

Het Licht is Loet; het is den
oogen goed de Lon te aanschouwen.
Prediker 1. 12.

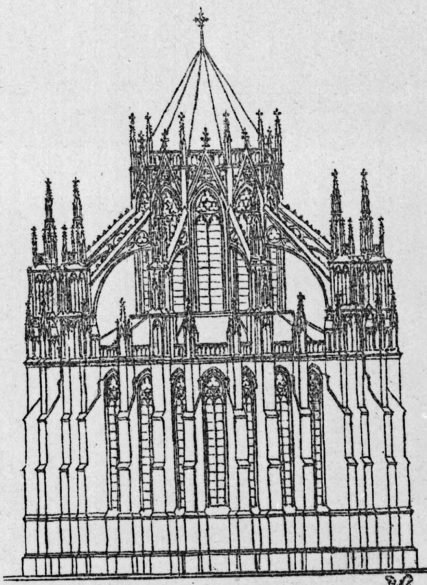
pp Het Licht het Licht is Loet, Het Licht, het Licht is Loet: het is den oo-

...gen goed, het is den oo-gen goed de Lon te aanschouwen. Het Licht is Loet;

het is den oo-gen het Licht is Loet; het is den oo-gen goed den oo-gen goed de Lon te aanschouwen.

J. van Diemadyl

Dom
fr

Utrecht.

Aftekfel
uit een huwelijks toespraak.

Geen ware harmonie, ook bij onmishkenbaar verskil, dan op den gewijden grond van ware Godddienst des harten, geen ware godddienst des harten op den duur zonder levend geloof, geen levend geloof, zonder den vollen belijdenis van 't Evangelie, ook als middelpunt der diepste levensvereeninging. Eerst door de samenstemming des geloofs in Hem, worden twee menschenzielen aan twee oorspronkelijk geheel verschillende instrumenten gelijk, maar die door Hooger geest op één toon zijn

gestemd, en nu eenstemmig den psalm des levens doen hooren ter gedurige verheerlijking Gods. Een ongeloovig echtgenoot kan even weinig eene waarlijk vrome gade gelukkig maken, als omgekeerd; zijn beiden ver van God, nog erger; dan eerst vinden en hervinden de zielen zich gedurig en als over elken middelmuur heen, waar 't van beide zijden de leus is, niet slechts: waar gij heen gaat, zal ook ik heengaan, maar bovenal: uw volk, mijn volk, uw God, mijn God.

Utrecht, 2 Jan. 1879.

J. J. van Oortgeer.

Recl. Caprice, N° 3

"Mijn dagelijksch Brood."

"Mijn grootste Nood."

Merriseto.

MILDDADIGHEID.

Er is een zegen aan de overgave van ons zelven verbonden. Zoodra wij ons zelven verzaken, niet uit kleinmoedigheid, maar in de bewustheid dat er na zelfverzaking eene hoogere persoonlijkheid in ons overblijft, — in datzelfde oogenblik doet zich ook dat hooger Wezen in ons gelden door een vertrouwen, dat bij de uitkomst niet zal beschamen.

Op dezen grond kunnen wij het voorschrift des Evangelies goed heeten: „Geef aan al wie iets van u vraagt, en zoo iemand u het uwe ontnemt, vraag het niet terug. En indien gij leent aan de zulken, van wie gij het geleende terug hoopt te ontvangen, zoo is wat gij doet eene gevoellooze handelsdaad, dor en zonder vrucht voor eenig geestelijk leven. Maar leent buiten hoop van iets terug te ontvangen, en uw loon zal groot wezen, en gij zult zonen zijn des Allergrootsten, die aan ondankbaren en boozen alles goeds, ja! zichzelf geeft.”

H. G. Pöhl

De gheenes-konste of Medicina, die in de Academiën mede gheleert werdt, is bij sommige veracht, als ofse ware een gheleerde quellinghe voor 's menschen leven, een moeyelijke pijnbanck van zijn lighaem, een kleyn vertrouwen op de hulpe Godts Ick en sal nu niet gaen segghen hoe nootsakelijk die is dat de natuur ons daertoe drijft, dat selve de beesten, die ons leeren, dat elck een die profiteert, ende practiseert aen hem selven of andere, ende aldermeest die de Medecijnen meest verachten; dat werdt op andere tijdt ende plaetse bij de geleerden klaer genoeg bewesen. Maer dit sette ick alleen daer teghen dat de Heere onse Godt heeft dit studium ende profesie in de schriftuere anders vereert, dewijle hij hem selven met haren naem noemt. Exod. 15:26. „Soo en sal ick „der krankheden ghene op u legghen, die ick „op Egyptenlandt gheleydt hebbe, want ick ben „de Heere uwe heel-meester.” Hij gheneest ziele ende lichaem. Genes. 20:17. . . . .

De beroepinghe, het werck, ende de konsten der Medecijnen heeft Godt de Heere voor goedt ghekeurt, ende wil die ghebruyckt hebben als sijne Dienaers ende Instrumenten in de lichamelijke ghesinghe, ghelijck hij Kerckendienaers ende haer werck gheheylicht heeft tot de ghesinghe der zielen. Soo heeft de heylighe Patriarche Joseph haren raet ende konst gebruyckt. Genes. 50:2. . . . .

Boven allen desen soo heeft God de Heere in de Schriftuere yet van deze Heerlijcke konste der Medecijnen ons willen leeren, geen deel van de selve overslaende, soo dat door de studiën der Medecijnen verscheijde Schriftuur-plaetsen (specialijcken van de Miraculen Christi) haere licht ende rechte verklaringhe ontfanghen, daer dan bij wege van leeringe of gelijckenisse ofte bij weghe van verhael ende Historie van de Medecijnen ghemeldet wort. . . . .

Ende ghelijck het ghesenen der zielen dat is de Theologia, of Religie, ende de Medecijnen der lichamen malkanderen seer ghelijcken, soo wert het een door het ander seer bequamelick verklaert.

Ende gelijck de Heylige Schrifture eenighe dingen aenroert waer door de Medecijnen hare konste komen vermeerderen ende verstercken, immers uyt de vergelijckinge van d'een met d'andere eenighe wijsheijts ghenoeghen scheppen. Soo is 't dat wederom aen d'ander zijde de Theologanten ende alle aendachtige lesers der Schrifture, door de studien ende ervarentheyt van geleerde Medecijnen haer merckelijcken gheholpen vinden om verscheijden questien der Theologie ende de bovengestelde passagien klaer te verstaen, daer sij anders als door een nevel sien souden of met een implicita inghewickelde Theologie te vreden moeten zijn. Ende zijn niet alleen hier en daer bij occasie sulcke Schriftuur-plaetsen van gheleerden Medecijnen verklaert, maer oock van sommige alles in besondere Tractaten bij een ghebracht. Boven dit soo gheeft de wetenschap en de hanteringhe der Medecijne groote gelegentheydt tot de grondighe kennisse ende 't ghevoelen van de gheestelijke pathologie, dat is, van dat deel der Religie d'welcke genoemt werdt 's menschen ellende, ende volgens dien vermaent den mensche tot alle nedrigheijdt, kleyn achten deses levens, ende verachtinghe zijns zelfs. Hierom is 't dat de oude Leeraers soo menighmael in hare schriften ende sermoenen haere ghelijckenissen uyt de Medecijne nemen: oock loffelijck van de selve spreekken. . . . .

Prof. GISB. VOETIUS.

(Sermoen van de nutticheyt der academien en de scholen.)

W. de Famares Testas.

MAKER, DRUKKER & UITGEVER.

Moeten Sonnet

Ziel-zelf, zelf-ziel, verlokkend als een pbeermin!
 Hoe klagenf klaagt uw klacht in klare nachten!
 Hoe laet gij me ekkleloos naar U vossnachten!
 Zeg, weet gij-dan soms niet, dat ik U teer min?

Ach! dat ik zulk een wezen nimmer weérvin!
 Al zou ik er ook de eeuwigheid op wachten,
 Dat maakt, dat ik deze aarde móet verachten,
 Dat maakt, dat ik wel leef, maar leef met weérzin.

O raadsel, raadsel, raadsel, raadsel
 Waer van ik vruchteloos de oplossing zoekt!
 Welk scheppele legt met zulk een schepping eer in?
 Wie houdt in 's levens symbool de maat wel?
 Wie is zoo tam, dat hij U niet vervloekte,
 Zelf-ziel, ziel-zelf, verlokkend als een neermin?

FOURTUNIO.

UTRECHT, 6 Jan. '47.

Amicissime!

Gij hebt mij een regt aangename gewaarwording verschaft door mij nopens mijn braven vriend WENCKEBACH te schrijven. Zijn verlies doet mij sterk aan en ik kan mij in het treurig denkbeeld, dat hij ons voor altijd ontrukkt is, niet vinden. Wanneer ik u verhaaf, dat hij de belangen van het onderwijs met eenen bij ons ten eenenmale voorbeeldeloozen ijver behartigde, dat hij volgens v. Rees in ons geheele land niet is te remplacieren, en wanneer ik u herinner hoe hij de ziel was van alles wat er onder ons voor meteorologie gebeurde, zult gij met mij doordrongen zijn van den geweldigen slag, dien de goede zaak weder geleden heeft. En als ik u daarbij vertel dat ik niemand ken, die met zulk een vastheid van beginselen, zulk een helder doorzicht en zulk een ernstig streven naar waarheid, zulk een gestreng handhaven van hetgeen hij voor waar en goed hield met zooveel goedhartigheid, zooveel eerlijkheid, met zooveel vriendschap paarde, zult gij mijne stemming beter beseffen, dan ik ze u beschrijven kan.

Gij zult hiernaar gevoelen dat mij uwe toespraak hoogst welkom was.

„Uit een brief aan Dr. VAN DEEN te Zwolle“.

Jac. Mole schied

Weder de onche
En wif arste plinius sager
 vns dat men skal maken
 ene dure oughen sathē vand
 de oghen clar werden. dat mē
 des lichten daghes de sterne in
 deme hemele sen mach. En o
 ghton ser hetet scimo. Vla de
 boten. so nimm enes hanen gal
 ten vū eneshafen vū enes aies.
 menghe se mit lutterē warmē
 watere. honich do dar to. vū
 menghe tv an er koper vat
 vū also du slapen geyst. so be
 stric dine ogghen. Ruden scolcu
 puluen honich do dar to. so skal
 tu dat sigen vū dine ogghen
 mede be stricken.

Bovenstaande regels vond ik in een medicijnboek van de 14e eeuw, afkomstig uit een of ander klooster uit het Oosten van ons land.

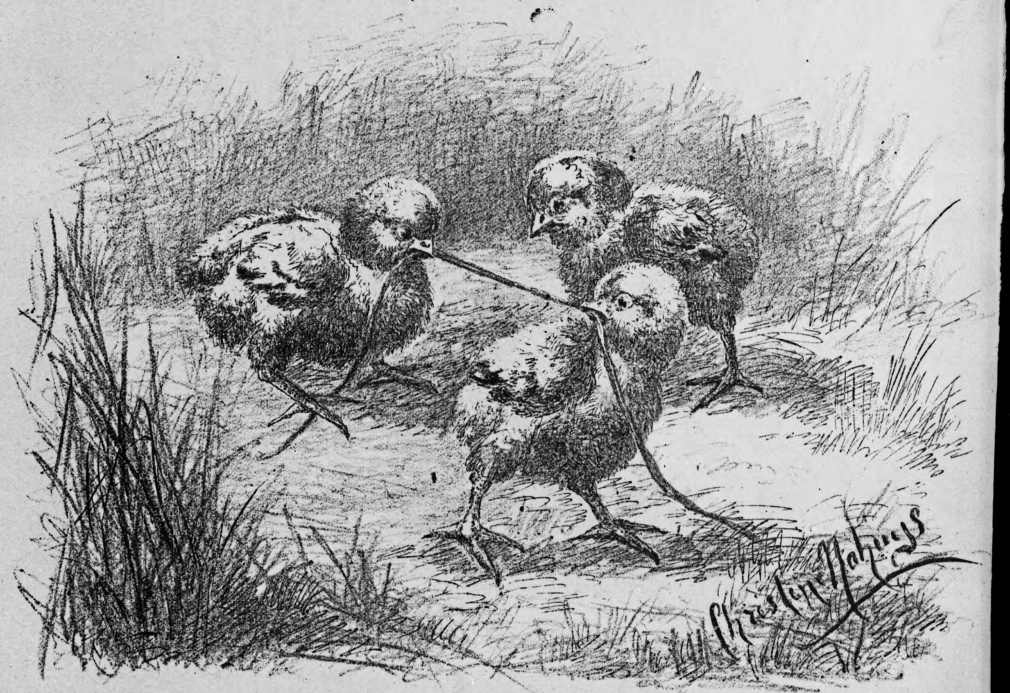
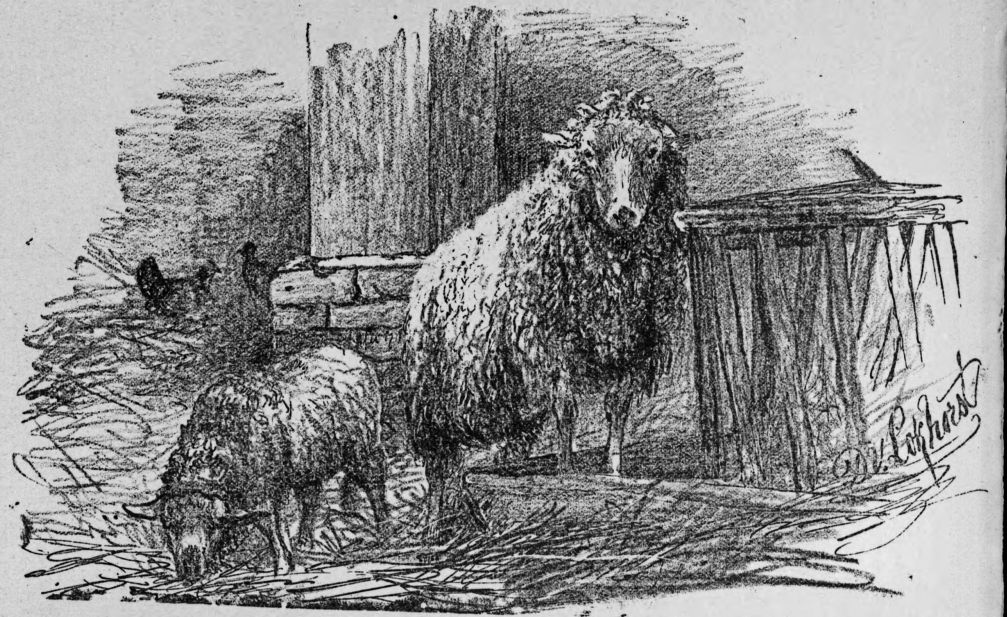
Of het recept door onze hedendaagsche oogheekundigen nog gebruikt wordt heb ik niet onderzocht. Ik betwijfel het echter, daar ik tot nog toe niemand aantrof, die bij helder lichten dag de sterren aan den hemel kon zien.

In onze hedendaagsche taal luidt het: Een wijs arts, Plinius, zegt ons dat men eenē kostbare oogzalf moet maken, waardoor de oogen zoo helder worden dat men bij klaar lichten dag de sterren aan den hemel kan zien.

Een oogzeer wordt scimo (verlustering) genoemd. Wilt gij dit genezen? Neem dan de gal van een haan, een haas en een aal. Meng ze met warm water, doe er honig bij en meng het dan in een koperen beker. Bestrijk hiermede uwe oogen als gij gaat slapen.

J. H. Gallie

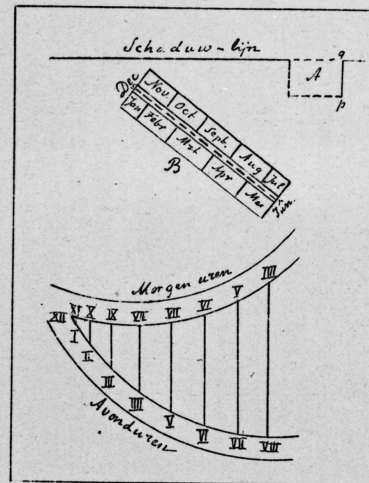
5. faites-moi une proposition sur les livres qui seroient nécessaires pour composer la bibliothèque d'Utrecht d'une manière plus complète.

6. faites-moi une proposition sur le moyen de faire que la bibliothèque soit ouverte quelques heures par jour au public et les étudiants en puissent profiter constamment, et surtout pour augmenter convenablement le traitement des conservateurs.

faites-moi connaître aussi si la ville des va quelque autre chose qui soit faisable.

Utrecht le 5 novembre
No 8

[Uit een brief van koning Lodovijk Napoleon
aan den Minister van Leyden 1808.]

ELCK WAT WILS.

Nevensgaande figuur, opgeplakt op een stukje karton, stelt een zonnwijzer voor in de gedaante van een visite-kartje. Om dezen zonnwijzer te kunnen gebruiken moet men vooreerst de 3 gestippelde kanten van het vierhoekje A doorsnijden en het daardoor gevormde klepje ombuigen om de lijn p q; verder moet men de figuur B volgens de gestippelde lijn r s, tusschen Juni en Dec. doorsnijden; door de sleuf een draad steken waaraan een klein gewichtje (bijv. een sleuteltje) is bevestigd en dezen draad aan de achterzijde van het kaartje van een knoop voorzien.

Plaatst men nu dezen draad zóó, dat het punt waar de draad door het kaartje dringt, ongeveer overeenkomt met den datum, en houdt men het kaartje verticaal, zorg dragende dat de schaduw van het klepje A langs de schaduwlijn valt, dan zal de draad het uur van den dag aanwijzen.

Deze eenvoudige zonnwijzer, die waarschijnlijk uit de 17^e eeuw dateert, zal misschien velen onbekend zijn; van harte hoop ik, dat deze curiositeit door middel van dit blad in vele handen moge komen.

Napoleon

Wm. H. Miller

ANKER-DRUCKER & CO.

Uit de eerste doctorale Redevoering,
die in het gerestaureerde Auditorium werd uitgesproken

26 Maart 1879.

en oude zaal, door middeleeuwsche handen voor middeleeuwsche doeleinden gebouwd en ingericht, bij den aanvang van den nieuwen tijd voor nieuwe behoeften verbouwd, en wij moeten het erkennen, misvormd, thans in haar oorspronkelijke toestand hersteld, maar bestemd tot den dienst van onze hedendaagsche maatschappij: die gedaante-
verwisseling beeldt, naar het mij voorkomt, af wat in de wetenschap in het algemeen, en inzonderheid in de wetenschap van het recht, is gedaan en nog verder te doen staat. Waar te veel en te onbesuisd gesloopt is door Hervormers der 16de eeuw of door de Wetgevers van latere tijden, wier haat of eenzijdigheid niet wisten te onderscheiden en met het kwade ook het goede verwierpen, moet het kalme en onpartijdige onderzoek hun vonnis herzien, en, waar en voor zoo veel het onredelijk blijkt te zijn, oasseeeren. Maar ook alleen wanneer het onredelijk blijkt te zijn. Geen neiging tot hetgeen onherroepelijk voorbij is, geen blinde liefde voor een of ander tijdvak uit de geschiedenis der beschaving, mag de denkbeelden, die in dat tijdvak heerschten, op nieuw trachten in te voeren in eene maatschappij

die er van ontwassen is. De behoeften van het tegenwoordige moeten de maatstaf zijn, waarmede wij meten. Eene zaal, zoo kunstig gerestaureerd als deze, zou niet een eer maar een schande voor haar verbouwers zijn, indien zij tot het gebruik, waartoe zij dienen moet, door de restauratie minder geschikt ware geworden.

Wij zien gaarne de kunst van het verleden gepaard aan de wetenschap van het heden: wij wenschen oud en nieuw beiden zooveel doenlijk in eere te houden en tot beschaving en veredeling der menscheid aan te wenden, maar aan de schoonheid van het oude, offeren wij de waarheid van het nieuwe niet op. Met blijdschap kunnen wij onze Universiteit weder haar zetel zien innemen in de oude Kapittelzaal van den Dom, waaraan zoovele herinneringen verbonden zijn. Dat zal haar niet beletten te blijven, wat zij altijd geweest is: een kweekschool voor den hedendaagschen Staat en de hedendaagsche maatschappij, — zooals het in kernachtige taal op den gedenkpenning van haar eerste eeuwfeest staat uitgedrukt:

Templum Sapientiae, Atrum Libertatis.

J. A. F. van.

Andante.

Élegie

Richard Roe

Clavier

poco cresc.

cresc.

dim.

rit. e dim. - tempo!!

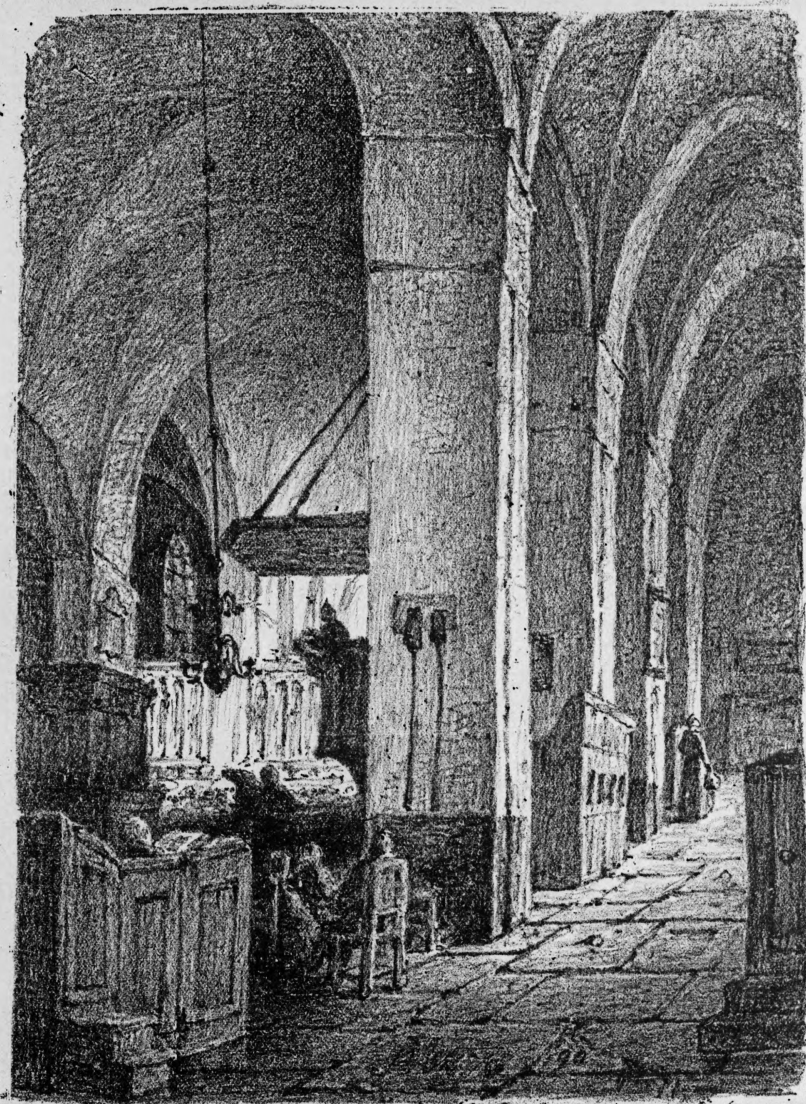
poco cresc.

rit.

am

Richard Roe
Schwanze

H. K. DRUKER LITHO.

A. H. Blomquist delin. sculp.

MR HUBERT DUIFHUIS.

Hoewel A. Volterdam, u Duifhuis, laeter boerde,
 Dan znen Defideer, (een dagh waer 't jaergetij)
 't Was vroeg genoeg om syns gelyk te syn op aerde:
 Niet in geleerdheid, maer in dencht zoo groot als hij.
 Gij tradt in reuklijkheid op 't spoor van zijne voeten,
 Soo 't Reformeeren op nu' voet hadt willen gaen,
 For soud' het Christen volk elkaanderen ontmoeten,
 Die nu, van een gescheurt, verscheiden wegh inslaen.

G. BRANDT.

In het midden der 16e eeuw, toen in Utrecht de Katholieke leer nog heerschte, was Huibert Duifhuis pastoor aan de kerk van St. Jacob. Hij was een even vroom als vrijzinnig man, die vóór alles liefde en verdraagzaamheid predikte. Den seetengeest bestreed hij door woord en daad, want hij stichtte eene zoogenaamde „onbesloten gemeente”, waarin ieder Christen werd toegelaten en 't Avondmaal volgens Roomsche of Onroomsche wijze kon ontvangen. Onophoudelijk vervolgd door Calvijs geestverwanten, werd hij krachtig tegen hen gesteund door de regeering van Utrecht en tevens door de burgerij want de toeloop tot zijne predicationen bleef bijzonder groot. In 1581 overleed hij, nadat zijne vrouw, Krijntje Peters, hem reeds in 1574 was voorgegaan. Hun beider grafsteen is te vinden in de Jacobikerk.

Een jeugdig brein in 't grijzend hoofd,
 Een naam gelasterd en geloofd;
 Een leven zonder zelfverblindung,
 Een grijsaard rijk aan ondervinding,
 Maar rijker in zijn zonental
 Ziedaar . . . VAN HALL.

Mr. J. H. BURLAGE.

Waardste vriend!

Gij zijt beter! dit heeft mijn meijer mij gefchreven. zijt ge reeds geheel herfeld? hoe vaart uw beminde? en hoe vaart uw lieve kleine jongen? geef hem, voor mij, zes reet hartige Bellami, aan het kindken; en zeg hem, dat het voor mij is
voorleden maandag moett gij heer geweest hebben, toen heb ik iets gezien, dat myne verwachting en verbeelding verre te boven ging. Verbeeld u een lichthaaam van meer dan driehonderd bürge, ren, allen eveneens, met nieuwe geweren en sabels gefropend, verbeeld u deze dese bürgerd, in de geregeldste orde te kien en te doen wat een vellingricht regiment van ^{Konink} konink doen. De waren dinkenden aanschouwers! uit alle omliggende plaatsen waren menschen gekomen, om de dese afvuuring te zien. ik was onttraerd verrukt - geheel buiten mij zelvens groote God. zeide ik bij mij zelven, mochten alle de bürgers van Nederland des groepend en gewapend zijn!

alle de officieren hebben blaauwe rokken aan met witte roering en wit ondergoed. De bürgers zijn in het blaauw met zwarte camisolen en broeken. De grenadiers hebben, ter onderscheiding, roode en witte pluimen op den hoed. o! moesten alle de vijanden des vaderlands dit bijgewoond hebben! dan zouden zij gezien ^{hebben het} de inwoners van Nederland

Nederlanders zijn kunnen!

het is op uer na nog geen jaargeleden, dat zij begonnen zijn
zich in den wapenhandel te oefenen en nu reeds zoo ver!

Wapent u! Gij burgers van
Nederland ingyult vry blyven!

o Capelle! verheld u wat mijn ziele by zulk een tooneel moest gevoe-
len! ik wil het niet ontkennen — by den eersten schout, dien zy deden
sprongen mij de traanen der vreugde en dankbaarheid uit de vogen!
by iederen tromslag hijspelde my het hart!

o Leeuwen! mijn landgenooten! wapent u!

dat was de eenige gedachte my uer ziele

Het gerugt in Utrecht was vry algemeen, dat ik niet weder zoude komen.

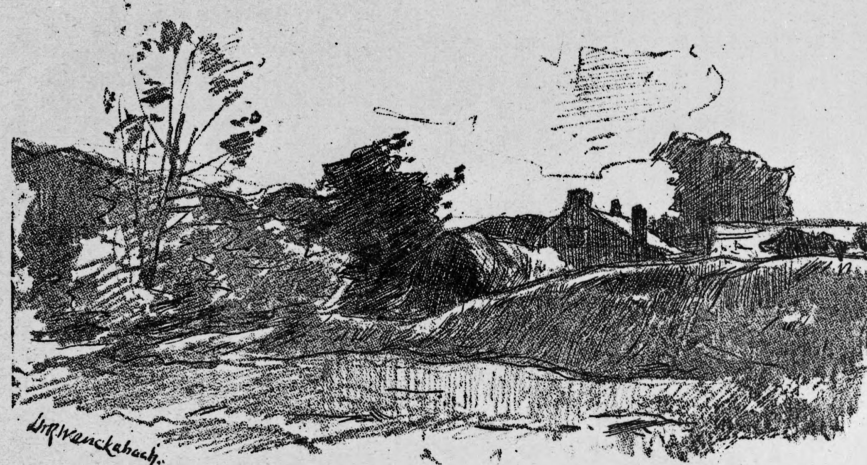
zees, zei dat ik getrouwd was, de ander dat ik ten oorlog vaer. een
dordrecht de amstelamsche schoutburg my een inhomen van tweeentwintig
tighonderd gulden enpe tweede acteurs plaats ^{gen} gepochen had.

dat alles, is zoo als gij weet onwaar. ik ben nog der toe om
gelukkige Bellami! en mischien nog ongelukkiger dan ooit!

nu! dit helpt niets. waar, met alle wat u dierbaar is, wel!

greet mijne vrienden! en schryf scheelyc aan uwen

Den 15 October Bellami
by Mond van Aenswoie
op de langemierstraat
in Utrecht.

Wapenkeuse.

A. J. P. eders
Geborn 1838. Utrecht
overleden 1885 — naar de natuurgetuhen stonden

11. May 57

Dinno 1587

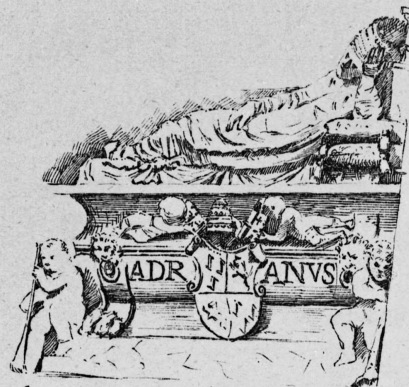
Desondaghe quadagen

Du bent out in nijt best bevolen den
 onzen out in die te getruuden
 der te bewijzen vnde te draege te doen
 te vint in loften dat Nijster dopen
 floziff geboude boeghe zilveren
 Cardinael des tijdelijck gheboore
 Martelardijghen et ganc Kijfops
 van Dertgijfen / wo danc der gheboore
 christen kercken van hrouen
 thoren 78

O. Mengelberg

Anno **XV^{XXII}** Des Donredages na Agnetis. 1522.

Die Kait out ende uye heeft bevolen den
oversten out ende uye te congratuleeren
eer te bewyzen ende triumphe te doen
ter eeren ende lieften, dat Weyster Aryaen
Floriss. gebueren borger Cotrecht
Cardinael des Eytels der heyliger
Martelaeren Johannis et Pauli, Biscop
van Berthusen, nu Paus der heyliger
Christen kercken van Roemen geroren is.

Gravestone van Paus Adriaan VI te Rome.

Fragment $\frac{1}{2}$ schoorsteenmantel met het wapen
van Paus Adriaan VI in Paushuizen te Utrecht.

UTRECHT, 10 Jan. '48.

Amice!

Uw brief deed mij leed en genoeg. Jammerlijk is het onder ons gesteld, dat men capaciteiten niet kennen wil, of liever, dat er zoo weinig ontwikkeling in het land schuilt, dat men ze niet kennen kan en dat een man, als gij, niet reeds lang eene stelling heeft bekomen, die heilzaam is voor de wetenschap en aangenaam voor hem zelve tevens. Ik kan ter naauwernood mij bij het lezen van den uwen overgeven aan het genoeg, dat er voor mij in gelegen is, dat ik uwe vriendschap niet onwaardig geacht word. Maar ik dank er u toch voor.

Reeds had ik met onzen Donders er over gehandeld en was het plan ter executie gelegd, om in de zaak van Leyden wat te gaan doen. Ik deel u den uitslag nader mede, dat is, vooreerst den indruk en wat mij

verder van den stand der zaken bekend mogt worden.

Gij moet den moed niet opgeven. Ik erken groote bezwaren; wanneer men met kleine geesten te doen heeft, kan men op niets rekenen; zij intrigeeren, spreken kwaad en verlammen de reeds half lamme heden, die het uitvoeren moeten. Maar toch altijd moed gehouden. Wat heden niet gebeurt, kan morgen gebeuren. Aan zulke dingen moet de hand gehouden worden en altijd moet men hetzelfde punt in het oog houden; dan nadert men zeker.

Moed gehouden dus en dikwerf de woorden onderwijf uitgesproken: ardua quae pulchra.

Voor het overige breek ik hier af, om, zoo ik hartelijk hoop, u weldra iets te kunnen berigten, wat ten minste goed heeten mag, al bevat het nog niet dat, wat uwe billijke wenschen en de mijne zijn.

Geloof mij intusschen met opregte toegenegenheid,

t. t.,

Uit een brief aan Dr. VAN DEEN, te Zwolle

W. G. M. de Vries

Antwoord van Prof. G. J. MULDER op een brief van de leden van het Utrechtsch
Studentencorps, aan hem geschreven bij zijn aftreden als Hoogleraar.

Uw hartelijk schrijven van 2 Oct. 11. waarin dezelfde geest ademde, die mij in mijn onderwijs steeds heeft ingeffuisterd: "doe toch uw best", heeft den weemoed, waarin ik in mijne eenzaamheid dikwerf verkeer, tot droefheid doen overslaan. Ik had gehoopt, dat ik heden nog voor mijne geliefde leerlingen zou optreden en morgen het leven eindigen zou; dat ik werkende zou van hier gaan, en ik verberg u niet, dat ik onvoorbereid was op eene scheiding van U, niet meer krachtig genoeg om te doen wat mijn leven was en mijn lust, en niet ongesteld genoeg, om door die ongesteldheid overmeesterd te worden. Ik verberg u niet, dat dit de avond mijns levens niet zóó maakt als ik had gehoopt.

Men spreekt van rusten na arbeid, maar ik kan dat niet. Men zegt dat bij het klimmen der jaren rust een billijk loon van voorafgegaan arbeid is, maar ik versta dat niet. Leven is werken, en rust behoort andere arbeid te zijn. Die wat worden wil, moet wat doen. Het einde van het leven hier, behoort als het begin en het midden verstaan te worden, als het verkeer in de laagste klasse eener school.

Na dit leven dan in de tweede klasse en zoo oneindig voort.

Dat hebt gij met mij begrepen en ik met u, en uwe voorgangers met mij en ik met hen. En zoo waren wij zamen broeders en vrienden en schoolgenooten.

En wij dissenteerden niet, maar gaven elkander in oprechtheid de hand. En wij sloegen geen toon tegen elkander aan, maar waren altoos kweekelingen van dezelfde klasse. En wij gaven elkander wat toe, want wij wisten dat het „voorwaarts, altoos voorwaarts”, veel gemakkelijker gedacht en gezegd dan uitgevoerd wordt.

Zoo waren wij dagelijks zamen, en mij was het nooit genoeg. En als het vacantie werd, deed het mij leed u te missen, en was de vacantie voorbij, dan was ik gelukkig u weder te zien. Ziet mijne goede vrienden! zoo was het en daardoor was ik krachtig en onver-

moeid, en zoo is het nu niet meer en daardoor ben ik bedroefd. Uw innig hartelijk schrijven, heeft die droefenis niet weinig vergroot. Maar het heeft ook iets anders gedaan.

Elke leermeester verbeeldt zich meer of min dat hij er noodig is, en zonder die meening ging het misschien niet goed.

Uw beste brief doet mij nu lezen dat gij mij wel missen kunt, want gij hebt het beste en dat is de liefde.

De liefde dat is dat innig wenschen en streven om naar den aard der zaken en personen het beste voor te staan met het hart.

Die liefde hebt gij, maar dan hebt gij ook den tooverstaf voor deze wereld om aan al wat goed is en wel luidt en tot uwen kring behoort leven te geven. En met dien staf zijt gij krachtig, zoo gij daarbij voegt het: „helpt u zelve en God zal u helpen.” — En dat zult gij doen.

Zodoende beurt gij mij weder op en bemoedigt gij mij weder, en zoo leef ik dan weder met u in den geest.

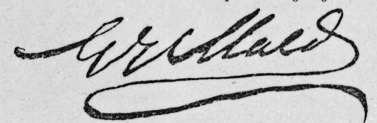
Ik heb geen woorden om de innigheid en oprechtheid mijner wenschen voor u uit te drukken. — Maar neemt mijne hartelijken dank aan voor de duizendmaal duizende blijken van hartelijkheid en toegenegenheid, die ik van u en van uwe voorgangers heb mogen ondervinden.

Wilt goedgunstig dien dank overbrengen zooveel u mogelijk is, aan elk student der Utrechtsche Hoogeschool in wier naam gij aan mij woorden geschreven hebt, die ik als een dierbaar kleinood bewaar.

God zegene U!

BENNEKOM, 20 October 1868.

Uw u oprecht toegenegen,

Fersts hemming

Andante

pp *com p'dale* *cresc*

un poco string. *a tempo* *p* *pp*

espressivo *dimin. e ritard.*

caland *ritard* *pp*

21 *M. 21* *Haydn*

Vergeet my niet

et schemert in het oosten,
Dag wordt het avond; -
Voor my is 't grauw en duister:
Waarheen 'k my wenden zal
Dat blijft my duister.

Een kleine vogel zet zich
Vertrouwlyk op myn hand,
De dauw ligt op de velden
Als in myn Vaderland,
Op oerouwe velden.

Ik pluk 't verroest-my-nielje,
Dat op de heide staat;
De droppels aan de blaadjes
Verkoelen my 't onlaet,
De heldre dropjes.

A. M. Eldan

[Klaas Gerretz]

3.7. Juv. Quint. Gadaatje eig. brief
 a. a. over den dood en de begrafenis van
 Bellamy. Geschreven kort na 15 Maart
 1786, dag des begrafenis van Bellamy

Proost! Amice! Proost!

Roem toch is ijdel niet, op de triumph der uitroetstijve
 wijsheid - 't is alles behalven dat - atthand is de zaak, zoo
 vliegen al te hand zijn - maar God zal het men voor ons
 door zien! ik hoop nog op een Prinselijke bevestiging van
 al die was van den 2. Stij, en 20 Dec. van 4 voel. jaar -
 in waarheid vader! de burgerij is gekind, al is er geene
 spoedige verandering konst - en ^{de laatste wille van den Prins} is ^{Proost!}

De staatkundige Staat van Holland ontrent
 Monrand, is Holland waardig - Proost! Amice! Proost!

ons bericht ontrent onze overleden vriend raakt
 kunt noch maal -

hij heeft wel 5 meken ziek gelopen - hij heeft eene
 koortzige schijnbarke ydel, en is uitgeleed vertoren
 hij is te Utrecht begraven in de Claas-kerk - wij
 hebben hem op onze rekening met koortzen, Savonds begraven -
 in de eerste toets, zate, Hinkopa & ik, die door Bellamy
 zijn kort voor zijn dood, aangesteld, waeren tot veel oogenfijn
 begrafenis - in de treure toets, Prins & Lief - in de derde
 Bonnet & de Hinkopa, en in de vierde de Heere
 Koster, Romer & Harlowy - hij was geheel bint
 kennis - heeft Meining, gedurende de laatste twee meken van
 zijne ziekte, gesproken - heeft lang met de dood geworsteld -
 en heeft ons verlaaten - onze goede Bellamy ~~is~~ is hand
 in een vry letter koning voor hem geplaatst om te zijne werke
 menende wend ik hem met geluk voor zijn geluk is hij vertoren

De natuurlijke wereld niet alleen, ook de wereld der
 geesten heeft hare luchtgestalten, heeft hare idealen, die
 niet tehuis behooren waar men ze zoekt.

Elke ziel, die eene hoogere behoefte kent en gevoelt,
 weet te spreken van wateren, van verfrissing, maar die
 vervloeien als men er naar duikt. Van prachtige kasteelen
 in de lucht, maar die de verbeelding alleen in de verte
 kan aanschouwen, die het haar met alle hare vleugelen
 nooit zal gelukken van uit den hemel weer te brengen op
 de aarde; van allerhande voorstellingen, van roem en
 glorie, maar waar achter de vale dood heentrekt; eenig
 erfgenaam van al de vendelen en zegeteekenen der mensche-
 heid. Daar zijn zielen, die hare luchtspiegelingen hebben
 van kennis, van liefde, van geluk, maar om ze even als
 die in de natuur op eene gansche andere plaats te gaan
 weder vinden, dan waar zij zich vertoonden, een geheel
 leven lang vertoonden als eene immer vluchtende schaduw.
 De liefde, de kennis, het geluk, die deze aarde aan kan
 bieden, wat zijn ze, dan schaduwbeelden, dan vooraf-
 spiegeling aan hetgeen de hemel geven zal

(Luchtspiegelingen 1858.)

J. J. Haschaert

De brief is geschreven op 15 Maart 1786, de dag des begrafenis van Bellamy.

Lover ik van politiek
 neek, zyn kwaad trouw en oneerlyke bedelingen
 volstrekt niet zyn aan een stelsel of een partij
 maar komen zy overal, by alle partijen, voor,
 en ik ga zelfs verder en bewees dat in de politiek
 veel oneerlyk en laag schynt met eenzijdig
 het geest van vooroordeel of hanttoet is van
 volstrekt niet van berekening Tot oneerlyk en
 lage handelingen kom ik alleen een slecht
 mensch in staat.

Woensd., 2 September 1863.

C. Van Peen.

[Uit een schrijven aan Prof. J. A. Fruin.]

D. R. CAMPBELL'S
 Sechtelinge RYMEN.

Noodiging tot Deugde.
 Aan de Jongheid.

De
 Soete Afereminn' Die zoo aantrek'.
 Lijf zing' / Dat haar gezang tot binnen / In 't diepste
 van 't harte byngt / Werf op daar boog uw' ooren /
 Welpleddel'ke Neugd : Door balfche woerd ver koren /
 Welkeft men ware byugd.

Eene opmerksame beschouwing van krankzinnigen
 heeft mij inderdaad overtuigd, dat de ziel wel
 verkeerde indrukken ontvaagt, en hierdoor misleid,
 onjuiste begrippen en besluiten vormt, maar dat
 hare eigenlijke hoogere krachten, het oordeel en de
 redeneering wel onderdrukt kunnen worden, maar
 niet verloren gaan; de ziel zelve wordt niet ziek
 zooals het ligchaam.

Uit de verhandeling: «Het verschil tusschen doode natuur-
 krachten, levenskrachten en ziel.»

H. E. Schuurman van der Heide.

De eerste raad, dien ik u geef is deze: »Leer
 vrij te zijn.»

Niet hij wordt de beste, die het meest onder
 de menschen leeft, maar hij integendeel, die telkens
 tot de eenzaamheid, tot zich zelve terugkeert, om
 daar het gelaat te bezien in den spiegel, dien de
 rede hem voorhoudt.

ZACHTHEID EN KRACHT.

Zoekt gij zielskracht — ga bij zachten,
 Daar vertoeft zij allemeest.
 Zachttheid hunt gij slechts verwachten
 Bij den krachtige van geest.

Oppoemer

Malleia

ipfe se pinxit
æetatisxxan

Portret van den Utrechtschen schilder ANDRIES BOTH, naar ene teekening door hem zelfden.

Men vraagt mij om een woord over Utrecht's beroemde Schilders.

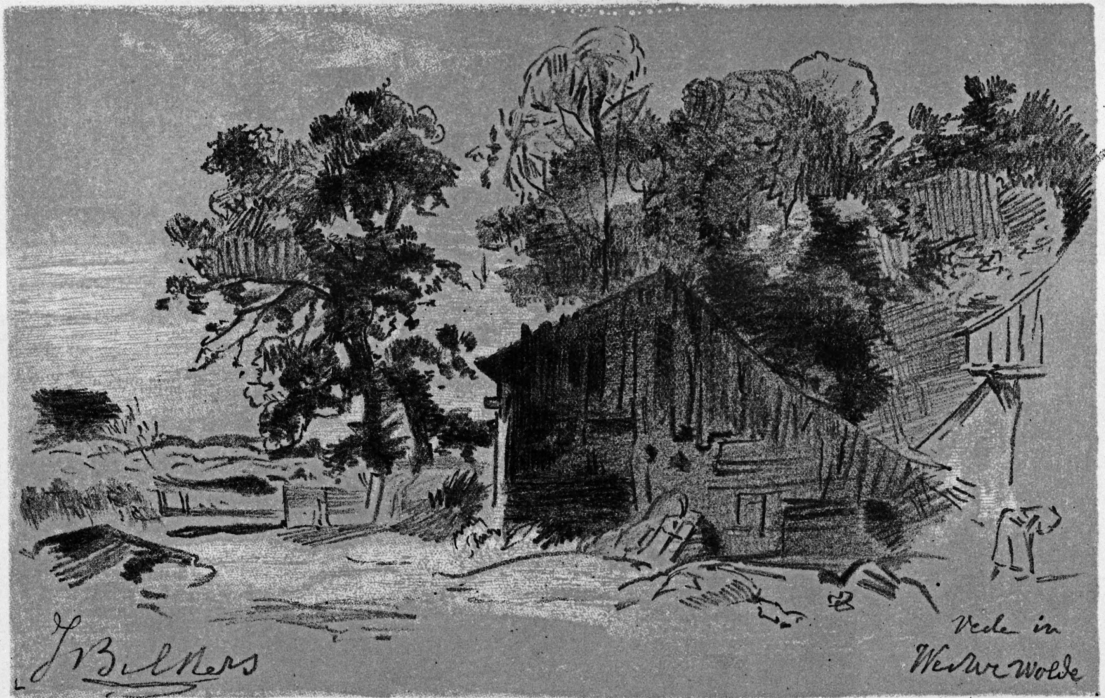
Zoolang Utrecht genoemd wordt, zal men spreken van *Scorel*, den uitnemenden portretschilder, die Italiaansche gracie der lijnen, met Hollandsche degelijkheid van uitdrukking en karakter wist te vereenigen. *Van Honthorst*, den Hofschilder onzer Oranje's, maar eerst de soms zoo geestige gezelschaps- en historieschilder, die wel wat sterk den invloed van Carravaggio's realisme uit het Zuiden meebracht, maar toch zooveel nieuws en ongekends bij ons invoerde, en in *Bylert* en *Bronchorst* zulke begaafde navolgers vond. Maar vooral van *Jan* en *Andries Both*; de eerste onze Hollandsche *Claude Lorrain*, van wien hij veel leerde. Maar een warme, meer sympathieke *Claude Lorrain*. Waar deze laatste ons tot bewondering meesleept door zijne groote lijnen, door zijne grootsche opvatting van het landschap, trekt *Jan Both* ons Hollanders nog meer aan door de warme, zonnige toon, den »Duft» zijner Italiaansche landschappen. Bij *Claude Lorrain* is het, alsof we een vizioen zien van een voor ons onbereikbaar Arcadie. — *Both* geeft Italië terug zooals hij het met zijn kunstenaars-oog zag, en wist met juistheid en schilderachtig gevoel het zalige, zonnige Zuiden (dat ook menigen bewoner van het Noorden »Heimweh» berokkende, ons voor de oogen te tooveren. In *Willem de Heusch* vond hij een uiterst bekwaam navolger, terwijl ook *Jacob de Heusch*, hoewel op andere wijze, met bijzondere kracht van kleuren, maar toch meesterlijk, ons het Italiaansche landschap in fantastische compositie te zien geeft.

Wittevaal, de gemaniererde historieschilder uit het begin der XVIIe eeuw, was de *Cornelis v. Haerlem* der Bisschopsstad, maar kon, zooals men in »Kunstliedje» zien kan, ook een degelijk portret schilderen. De familie *Bloemaert* volgt hem op den voet. *Moreelse*, de grootste portretschilder van Utrecht, was ook een der grootsten van de geheele Hollandsche school. — *Poelenburgh*, met zijne rijk gestoffeerde Italiaansche landschappen, vol fraai geteekende nymphes

en satyrs — bij afwisseling ook wel eens met een Bijbelsch onderwerp verlevendigd — bracht een nagalm van *Elzheimer's* kunst uit Rome mede. Hij vormde een reeks van knappe leerlingen: *Abr. van Cuylenborch*, *Johannes van Haensbergen*, *Direk van der Lisse* (later, burgemeester van den Haag), *Reynier van der Laeck* en misschien ook *Daniel Vertaughen*.

En het stilleven werd door een der grootsten der grooten, *Jan Davidsz de Heem* op luisterrijke wijze te Utrecht vertegenwoordigd. Ook andere, degelijke meesters in dit vak, bijv. *M. Simons*, bloeiden te Utrecht. *Droockstoot*, *Jacob Duck*, schilderden ons scènes uit het volksleven hunner dagen. — Wat is er van al die groote meesters (en ik noemde er slechts enkele weinige!) te Utrecht overgebleven? Al bitter weinig. In de zalen van »Kunstliedje» zoekt men hunne werken te vergeefs. De besten *Both*, *de Heusch*, *de Heem*, *Poelenburgh*, zijn er niet, of zeer onvoldoende vertegenwoordigd. Is het niet te betreuren, dat eene school wier meesters zulk een sterk geaccentueerd karakter hebben — ik zou het de Italiaansch-Hollandsche richting willen noemen — in haar vaderstad bijkans niet meer te vinden is? Is daar niets aan te doen? Als men te Utrecht de handen eens in één sloeg? Ik heb dunkt mij wel eens gehoord, dat er te Utrecht heel veel rijke menschen wonen, en ik mag aan hun kunstzin, hunne gehechtheid aan onze groote oudvaderlandsche kunst niet twijfelen. Komaan, eene Vereeniging gesticht »tot bijeenbrenging eener verzameling schildertjen van Utrechtsche Meesters uit vroeger eeuwen», met eene jaarlijksche contributie van f 25.— à f 5.—. En dan elk jaar — of alle paar jaren — eene schilderij der ontbrekende Utrechtsche schilder: aangekocht! Dan bezit Utrecht weldra een nieuw aantrekkingspunt voor Nederlander en vreemdeling, en krijgt een museum harer waardig. En komen de ooglieders dan, hersteld, ziende, uit het zegenbrengende herstellingsoord voor hen opgericht, dan hebben ze iets meer, iets beters te zien, dan het weinige wat »Kunstliedje» hun thans van het groot verleden van Utrecht's kunst vertellen kan.

A. B.
83

J. B. J. J. J.

*Wede in
Weserwolde*

Albumblaadje

Catharina van Rennes.

Klavier

Andante

p
Ped. * Ped. * * *pp. +*

p. e. dolci
Ped. * Ped. * Ped. Ped. *

crescendo *al*
Ped. + Ped. + Ped. * Ped. + Ped.

poco rit. dim.
Ped. + Ped. + Ped. + Ped.

allargando *tempo* *f* *pp*
Ped. + Ped. + Ped. + Ped. 2Ped.

Op de voorgenomen uitlegging van Utrecht 1670.

Penning op de inhaling van de Amersfoortsche kei.

gaf hem verlof om ter gelegenheid van den vrede met Portugal in 1661 den steen op zijne kosten naar de Varkenmarkt te doen overbrengen, als een monument van den vrede. Zoo geschiedde het: de bevolking, rijkelijk op bier, krakelingen en tabak onthaald, sleepte op 7 Juni 1661 den versierden steen onder het spelen van muziek binnen de poorten, en 's avonds prijkte hij op het pleintje. Strooipenningen waren bestemd om de gebeurtenis te vereeuwigen en den volgenden dag werd zij met een feest op Nimmerlor gevierd.

Veel succes had onze jonker intusschen met zijne grap niet. Het regende spot- en hekeldichten op de dwaasheid der Amersfoorters, die meer dan ooit als „met de kei behebt“ uitgekreten werden. De magistraat, die zich zoo deernig geocompromitteerd had, wist niet beter te doen dan de kei in 1674 stillerjes in den grond te laten zakken. Maar reeds lang te voren was Jhr. Meyster het gelach van den een en de boosheid van den ander zijner medeburgers ontvlucht door zich metterwoon naar zijne vaderstad Utrecht te begeven.

Ook daar deed hij van zich spreken. Juist werd eene nieuwe straat aangelegd, de Burenstraat (dus genaamd naar de vroegere eigenaars van het terrein). Meyster koopt auustonds een stuk ledig erf op den hoek, bouwt daarop een huis, welks gevel alweder van zijne zondelingen invallen getuigde, en weet inderdaad den Utrechtschen magistraat, die niet door het voorbeeld der Amersfoorters geleerd had, te bewegen den naam der straat te veranderen en de geschiedenis van den Amersfoortschen kei in den naam der „Keistraat“ te vereeuwigen.

Maar dit was eene kleinigheid: Meysters plannen gingen verder. Toen hij te Utrecht kwam, was burgemeester Henrick Moreelse juist bezig met voorstanders te winnen voor zijn plan, om Utrecht aan de westzijde uit te leggen. Op het terrein tusschen de stadsgracht en de Croeselaan liet de stad eerlang drie grachten graven, die bestemd waren het deftige stadskwartier te worden, en waarvoor eene nu naar haren ontwerper Moreelse-laan heet. Men hoopte daar eerlang heerenhuizen te zien verrijzen, in wedyver met Amsterdam, dat juist in dien tijd hare Heeren-, Keizers- en Prinsengrachten schiep. Meyster was vol jver voor het plan; hij kocht een paar huizen in het nieuwe kwartier, en deed wat hij kon om de onderneming te bevorderen. Maar de zaak wilde niet vlotten: Moreelse stierf en de huizen lieten zich wachten. Toen meende Meyster door grootsche ontwerpen de onderneming, die op kleine schaal niet wilde gelukken, te kunnen bevorderen. Hij stelde eene veel grotere uitlegging voor: aan alle zijden zou de stad nu uitgebreid worden. het nieuwe Utrecht zou meer dan viermaal zoo groot zijn dan het oude en door een eironde ringmuur met torens verdedigd worden. Vroeg men, van waar de bewoners dier groote stad zouden komen, Meyster was met het antwoord niet verlegen: de handel zou ze naar Utrecht lokken. Een kanaal van Utrecht naar den Eem zou de stad in gemakkelijke gemeenschap brengen met de zee; de Rijnhandel zou daarheen zijn loop nemen en Amsterdam voortaan buitensluiten. Men rekende reeds zóo vast op deze heugelijke gebeurtenis, dat een zeehaven buiten den Plompstoren in het plau werd opgenomen: ja toen juist in dien tijd een zehond in de stadsgracht werd gevangen, triomfeerde Meyster over dit allergunstigste voorteken, en in dicht en onduidelijk, met deducties en brochures trachtte hij zijn plan aannemelijk te maken.

De wandelaar, die thans de Leidsche vaart bezocht en een blik slaat op de gracht langs de Croeselaan en hare beide zusters, kan zien wat er van de Utrechtsche Heerengracht geworden is. Het ging zooals Meyster gevreesd had: „Wat baat het bril aanbieden, wanneer men niet wil zien?“ De gestadig te Utrecht was matig, en hij, die destijds in de republiek iets tegen de Amsterdamsche vroedschap wilde ondernemen, moest sterker zijn dan een Stichtsche landeelman met aardige invallen. Het plan werd op de lange baan geschoven, en de Franse bezetting van 1673 ledigde de welgevulde geldbundels der Utrechters en verlaande hunne veerkracht voor langen tijd. Onze jonker doorleefde toen nog een korten tijd van glorie. Al was hij lang geen clericiaal, al bestempelde hij de priesters als „een goed“, dat haest tot granschap wordt verweckt, hoovaardig van gemoed, al willen zij't niet weten“, hij was goed katholiek en hij de plechtige processie op Sacramentsdag 1673 was hij een der drie heeren, die op de straat voor hun huis een rijk versierd altaar hadden geplaatst, waarop de bisschop van Utrecht de mis vierde. Zoo trok hij de aandacht en het Franse bestuur plaatste den katholieke edelman op den voorgrond. Spoedig kwam hij in den raad. Maar ach! daar behoorde hij niet: zijn verleden had het reeds kunnen leeren, dat hij geen hoofd had voor het bestuur van stad en gewest. In de eerste rijen van den raad, samengesteld uit allerlei nieuwe, met de traditie van het bestuur geheel onbekende personen, voelde hij zich geheel misplaatst, en het was voor hem een geluk, dat met de Franse bezetting ook het door hen geschapene bestuurscollege een einde nam.

Sedert leefde hij weder als ambtelooze burger te Utrecht. Zijn goede luim had door al zijne teleurstellingen niet geleden: een vriend, die hem een paar maanden voor zijn dood (23 December 1679) bezocht, vond hem nog even opgeruimd en gul als vroeger. Op het Donkkoor achter het monument van den admiraal Van Gent ligt hij begraven. Toen 40 jaren na zijn dood de „Eemse zeevaart“ op nieuw ter sprake kwam, beweerden spotters, dat men op die plaats Meysters stem weder gehoord had ten bate van zijn geliefd plan.

S. Muller

voorhanden en

En zoo dus nog in onze eeuw aardsche modellen
 ter navolging aan te wijzen, wan neer een edele
 eengacht dat veld van politieke betrekkingen
 zou wenschen te bereiken. En wel een constitutioneel
 staat waarin vrye instellingen, niet anders
 knikt en vervalcht of verland. De minste
 ontwikkeling van aangeboren of verkregen
 talenten vergunnen, is in het binnenland
 publiek leven voor hen die hunnen tijd aan
 de Hoogschool wél hebben besteed, meer van
 éene plaats gespreid; in de gemeente, in het
 gewest, in de nationale vertegenwoordiging —
 — In den zin of meer schitterenden, doch altyd
 belangrijken werking, het; dan om de plaats
 type provinciale of algemeene welvaart des lands
 te helpen bevorderen, is een schoone roeping, zijnde
 eene taak voor de toekomst aangewezen in
 welke vervulling al de vergaarde wetenschap
 het 37 juridische, of staathis hoort te undige
 ryke vruchten zal dragen. —

G. W. Kruis.

Blazoen der Utrechtse rederyksskamers.

AAN C....

Wist ge, Corrie! hoe uw briefje
 Mij een schrik joeg op het lijf!
 Ge begreep misschien 't effect niet
 Van uw vriendelijk geschrijf.
 „Geef”, zoo stond er, een gedachte,
 Geef een woord, een blad, een lied
 Voor mijn „Halmen”! — lieve vraagster,
 Op bestelling wil dat niet.
 Ik deed mijn best — maar hoe 'k mocht zinnen,
 't Bleek al oud en afgezaagd.
 En uitdrukkelijk hadt ge, Corrie,
 Mij toch om iets nieuws geraagd.
 Rest me niets — dan u te wenschen,
 Kloeke Stichtsche burgers!
 Doodgewoon, maar recht van harte,
 Heb een schitterend succes.

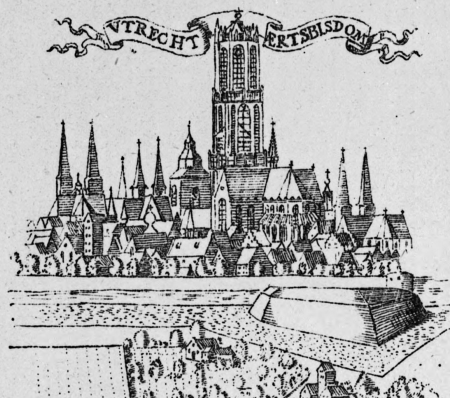
M. Lamping
 van Bode.

[Faint handwritten text]

NIKKER, DRUKKER & UITGEVER.

Portret van den Utrechtsehen
Lilvendrijver en (schilder),
Paulus van Nijen.

Gekicht op Utrecht door den Utrechtsehen
Lilvendrijver Adam van Nijen. A.D. VIANA. F. 1598

VAN ALPHEN.

Op Hieronymus van Alphen moge Gouda aanspraak hebben „par droit de naissance”, Utrecht kan op hem bogen „par droit de conquête”, Utrecht, van wier hoogeschool hij een sieraad, van wier balie en magistratuur hij lange jaren eene eer is geweest.

De titels van zijn goeden naam zijn veel en velelei. Van Alphen was een kundig rechtsgeleerde, beide van practijk en van theorie; een onverdroten kampioen voor volksverlichting en volksbeschaving; een degelijk godgeleerde — „hij was zoo groot een theologant als vele theologanten van professie niet zijn” —; een zelfstandig en onafhankelijk beoefenaar der aesthetiek, als zoodanig zelfs baanbreker en wegbereider; en een onbevooroordeeld en onpartijdig keurder van in- en uitheemsche lettervruchten.

De tijden veranderen: zijne Theorie der schoone kunsten en wetenschappen is een werk van blijvende waardij.

Mocht hem door zijne kunstkennis „la critique” gemakkelijk vallen, door zijn kunstsmaak bleef hem „l'art” zelve een ware arbeid, in den zin door Geel aan dat woord gehecht. Daarvan getuigt menig dichtstuk van zijne hand; er zijn onder zijne stichtelijke en godsdienstige liederen, onder zijne vaderlandsche zangen, onder zijne oden proeven van talent, die verklaarbaar maken, dat de uitgave zijner Volledige Dichtwerken, met hare keurige voorrede, door Mr. J. I. D. Nepveu, drie drukken heeft beleefd.

Er is meer: „bijaldien ik mij niet bedrieg”, schrijft van Alphen, „zijn mijne drie geestelijke of godsdienstige angstukken, welke men Cantaten of Oratoriums noemen kan, de eerste van dien aard en vorm, welke in onze taal gemaakt of uitgegeven zijn”, inderdaad, hij bedroeg zich daarin niet.

En zijne Kleine gedichten voor kinderen 1781—1782? Dood verklaard, leven zij niettemin voort en „ils se portent assez bien”, zij vinden, benevens onder de letterkundigen, nog steeds warme bewonderaars onder de guilgige broekmannetjes en hunne schalksche zusjes.

Ware er één cent machtig te worden van ieder „kind, dat reeds eenigermate met dien dichter bekend is, dan behoorte er te zijner eer te Utrecht een standbeeld te verrijzen .... met de lieve wichten”, die de handjes uitsteken naar zijn bundeltje, om hem heen: schreef voor eene halve eeuw een mijner voorgangers: zouden die centen niet uitnemend besteed zijn geweest? Een standbeeld: gelukkig leeft hij in menig hartje.

En nu de naam Hieronymus, waarin voor den oolijken De Génestet „iets deftigs, gemoedelijks, breeds, iets zwaars-op-de-hand, iets de-naarstigheid-die-kinderdeugd-achtigs” lag, en die dan ook bij uitstek geschikt is om de kleinen af te schrikken, — nu die naam niet langer een bezwaar behoeft te wezen, omdat wij weten, dat zijne echteriendin hem „Roon” placht te noemen, nu mogen wij verwachten, dat zijne populariteit in de kinderwereld nog zal toenemen.

Hulde aan ROON VAN ALPHEN voor zijne kindergedichtjes, vertolkt in vele talen van ons werelddeel!

Strijdende voor de leer der gereformeerde kerk, waarvan hij de belangen behartigde, de voorrechten verdedigde, het gezangboek verrijkte met menig schoon lied (Gez. 15 b.v. en 20 en 126), is hij de kristenwijsgeer, de kristen-staatsman, de kristen-dichter, als het ware met de pen in de hand, een andere Coornhert, den 2. April 1803 dezer wereld overleden.

U., 90. 3.27.

R. E. Mollier

Aan Mijn Vriend De Heer A. Nylenhove

Wen God, mens aanryn spreekt, in schoonheid-mut en vreden
Myn donker lot, naar't plan der wijsheid, had bepaald,
Heeft ook rijn Vaderzorg mijn geest met heil bestraald,
Die de de ^{grijp} Vriendſchap mij een ruisre troostbron warden,
Induikt het vrolijk licht helaas! mijn treurende oogen
Ojk voel, k' gmet Natuur die spelend mij omringd
Lagte Menschen^{en} in! uw troostend Mededogen
Verruult' m' in elken Vriend, die tot uw glorie vungd.

Aardenburg

Den 1 Junij

1791

Petronella moon

Atrecht 18 Januarij 1850

Wel Edele Heer en Redacteurs van de *Amsterdamsche Courant*.

Ik heb aan u verzocht trachten te voldoen, en iets ontrent
Atrecht by elken der gesamenets, heel veel is om trent deze
belangryke stad te zeggen en te schrijven, doch de geschied-
denis is door vele onzekerheden bevolkt, tenyde schryver
die elken der volstrektheid te genspreken elke afsporingen
den weg staan, doch hoe dit zij ik heb gedaan wat
ik kon, en ik hoop hier door iets van myn vorig
verzuim te hebben vergoed. Na toezending van het
besten digst heil, teken ik my

Wol Edele Heeren!

R.M.G.A.S.

Men zegge niet, dat de beoefening der natuurwetenschappen tot materialisme leidt. Integendeel, hare rechte, dat is wijsgeerige beoefening, zooals alle groote natuurkundigen gedaan hebben, is er de beste waarborg tegen. Zij dwingt den geest zich te verheffen boven de enkel stoffelijke verschijnselen en door te dringen op het gebied van het onstoffelijke, van het rijk des geestes, van het eeuwig ware en onveranderlijke.

(Album d. Natuur 1869.)

Slarking

Trijn van De Leemput.

Nae dat de Bisschop van *Vtrecht* de hooge heerlickheit van de Stadt ende Landen overgegeven hadde aen keyser *Karel den V.* sulcx genoodsaect zijnde, door veel beroerten ende oneenigheden, die gestadigh onder de borgers resen, en waer door oock dikwils de Bisschoppen waren verjaecht geweest: zoo heeft de gemelte Keyser om daer in te versien, tot *Utrecht*, een sterck kasteel doen bouwen, ende 't selve *Vredendorgh* genoemd.

De borgers, die in 't begin van ons *Nederlantsche* be-roerten, door dit kasteel veel moetwil van de *Spaengjaerts* geleden hadden, sochten in alderhande manieren, na de *Pacificatie van Gent*, van degene, die daer nog op lagen, zijnde omtrent hondert in 't getal, ontslagen te zijn. 'T welck ten laetsten nog den 23. February 1576, bij den *Spaensche* bevelhebber *Francisco Ferdinando d'Avila* gedaen, ende 't kasteel geleverd is in handen van den *Grave van Bossu*. Maer die van *Utrecht*, gedenckende den overlast diese door 't kasteel uytgestaen hadden, en konden geen rust hebben soo lang het nog in wesen bleef. De *Magistraet* daer over vergaderende, en konde daer toe geen goet middel beramen. *Jan Jacobsz. van Leemput*, Schepen der Stadt, ende *Hopman* van de *Borgery*, eens wat laet uyt den *Raet t'huys* komende, vraeghde hem sijn huisvrouw, *CATHARINA BERGERS*, geseit *Trijn van Leemput*, een kloecke heldinne, watter soo lang te doen geweest was; waer op hij antwoordende, dat men vast overleyde, hoe men het Kasteel zoude wech krijgen: maer datter geen door-komen scheen te wezen, alsoo van alle kanten soo groote swarigheit haer openbaerde. Wel, seyde sy, weet ghy *Mans* daer geen mouwen aen te setten, laetter mij mede begaen, ick zal 't wel haest aan een kant helpen. Hy hierover

bevreest zijnde, ende haer onvertsagtheyt wel ken-nende, badt haer toch niet te willen moeyen met het afbreken van des *Konings* sterecten. Dan sy, door grooten ijver ontstoken zijnde, maeckten terstont eenige van haer karens op, die allegader met hoeweelen op de schouderen na 't kasteel trocken. *Trijn* had de voortocht, ende hadde een blauw schorte-kleet aen een raeghstock gebonden, 't welck dese nieuwe kryghs-luyden voor een vaendel streecten. Dan omtrent het kasteel komende, ende overdenckende het gevaer, 't welck haer luyden hier door over den hals zoude mogen komen, begonnen de andere te beswijcken ende terugge te keeren. Maer *Trijn* vol moedt sijnde, tradt voort, ende begon alleen de eerste steenen af te breken; tot dat het volck siende, dat dit werck al begonnen was, haer te hulpe quam, ende alsoo werde het kasteel, daer de borgers soo veel verdriets van geleden hadden, door de kloeckmoedigheit van een *Vrouw*, tot den grond toe wech genomen. Haren soon, zynde doen ter tyd te *Madrid* in *Spaengjen*, sagh in 't hof van de *Koning* haer beeltenis, 't welck aldaer uyt *Nederlant* gesonde was: dan hy wachten hem wel te seggen, het selfde van syn moeder te wesen. Om noch een exempel van haren onvertsagghden moedt te hebben, sal ick verhalen, dat als twee *Spaenjaerts* tot haren huysse geherberghd, aldaer (gelyck se onuytsprekeliche moetwilligheit door de geheele Stadt bedreven) eenig geweld wilden doen, sy den eenen van een hooge trap schopte, den anderen onder de voet smet, ende haren voet op syn borst settende, een groot mes troock uyt de schede, die op haer zijde hing, ende daer mede den *Spaengjaert* dreyghde den beek te vegen.

Uit Joh. van Beerswijk van de Winmentheyt der vrouwelichen gestacht 1643.

JACOB OBRECHT.

In het tijdvak van 1450—1550 (in de muziekgeschiedenis bekend als *de eeuw der Nederlanders*), schitterde korten tijd aan het hof van Lorenzo de' Medici een bijzonder heldere ster uit het Noorden: Jacob Obrecht. Lorenzo, met recht *il magnifico* bijgenaamd, de vriend van Michel Angelo, wist zeer juist de talenten te onderscheiden die aan zijn hof glans konden verlenen, en zoo had hij den grooten Nederlandschen kunstenaar als kapelmeester aangesteld. Aan eerbewijzen ontbrak het Obrecht daar niet: de kunstlievende hertog van Ferrara benoemde hem tot zijn *zanger*, nadat hij door bemiddeling van 't hof te Florence een door den meester gecomponeerde mis ten geschenke had ontvangen, en uit geheel Italie zochten de uitstekendste musici — waaronder de marquis van Peralta, de leider der pauselijke kapel — eerbiedig den man te naderen die met recht als een hoogepriester der kunst gold. Zijn roem is den loop der tijden niet verflauid. Ambros, de groote Duitsche muziekgeleerde noemt Obrecht *ein grosser mannhafter tiefinniger Meister*, dessen Werke fast durch einen Zug strenger Erhabenheit zeigen, die mächtigste Erscheinung unter den Meistern vor Josquin.

't Is vrij algemeen bekend dat Obrecht voor zijn reis naar Italie langen tijd kapelmeester was te Utrecht. Hier gaf hij onderricht aan den jongen Erasmus, die hem later als *nulli secundum* prees. Hoe goed de meester zorgde voor zijne leerlingen, op welke bijzondere wijze hij zijne taak opvatte moge blijken uit het volgende.

Sinds 1489 was Obrecht aangesteld als zangmeester aan de kerk van St. Donatus te Brugge. Hij had een vrij groot koor onder zijne leiding, dat al heel spoedig zulk een goeden naam had dat het werd uitgenoodigd in de omliggende steden te komen zingen. In de stadsrekeningen van Bergen-op-Zoom staat eene vrij aanzienlijke som opgeschreven als *betael aen meester Jacob en de sinen sanghern*. In Antwerpen werden ze met veel eerbetoen ontvangen. Alles ging heel goed, totdat er op eenmaal zich een groote moeilijkheid opdeed: er kwam zulk een schaarschte in 't graan, dat de prijzen ongehoord stegen. Dit was een ware ramp voor Obrecht, die gewoon was te voorzien in de voeding van al zijn lere-

lingen. Zijne liefde voor hen en zijne toewijding aan de kerk die hij diende, maakte dat hij zijne geldmiddelen uitputte om hen voor hongerslijden te bewaren. Maar er kwam een oogenblik waarop zijn beurs geheel leeg was, en steeds bleven de prijzen der rogge onbereikbaar hoog. Eindelijk wendde hij zich tot de digitarissen der kerk, om van hen geldelijken bijstand te erlangen, toen zijn vriendschap machteloos was geworden. Zijn smeeken maakte indruk en in de dringendste behoeften werd voorzien.

Obrecht bleef te Brugge werkzaam tot zijne gezondheid hem dwong zijn ambt op te geven. Hij ging naar Italie, waar hij in 1505 aan de pest bezweek. In de bibliotheek te Modena is onlangs in een oud manuscript iets gevonden dat op Obrecht's dood betrekking heeft. Het zijn twee grafschriften op den meester, aldus luidende:

EPYT. HOBRECHT. MUSICAL
MUSICUS HOC HOBRECHT DOCTUS NULLIQUE SECUNDUS
ARTE VEL INGENIO SARCOPHAGO TEGITUR.
DE CODEM.
MUSICUS HIC HOBRECHT DOCTISSIMUS. ARTE SECUNDUS.
NULLI ALIO, TEGITUR, VOCE VEL INGENIO.

Wat den naam Hobrecht of Obrecht aangaat kunnen wij mededeelen, dat deze zijn oorsprong vindt in den bekenden doopnaam Hubert (Huibert), die later, geslachtsnaam geworden, veranderde in Hubrech, Hubrech, Obrecht, Obrecht. Alzoo is hij verwant aan een geslacht, dat ook thans weer in onze stad op waardige wijze vertegenwoordigd is.

Langen tijd betwistte Brugge Utrecht de eer, zich Obrechts geboorteplaats te mogen noemen. Eerst weinig jaren geleden werd die twijfel opgeheven en volgens eene oorkonde, die hieronder wordt afgedrukt, zag de groote meester het levenslicht in onze goede stad Utrecht.

„Herculus Duc — Mandato Illustrissimi principis et Excellentissimi Domini nostri, Domini Herculis Ducis Ferrarie, Mutine et Regij, Marchionis Estensis, Rodigijque comitis, etc., eos factores generales ejus poni et describi feciatis in Bullella illius camere, D. Jacobum Uterij de Ulandia, pro cantore Cappelle sue Celsitudinis, cum salario mensuali ducatorum sex aure, quod incipere habeat in kalendis mensis augusti proxime elapsi. — Kalendis Septembris 1474.”

Raynaldus de Fantis scripsit.

A. M. E.

De uitgerangeerde Locomotief.

(*Westinghouse-rem-verzuchting.*)

'K was jong. Vrij mocht de stoom
snel . . . . . *Puffen! Puffen! Puffen!*
'K was reë en rap, en schoon
als . . . . . *Juffen! Juffen! Juffen!*
Gepoetst, gevierd, getooid
die . . . . . *Nuffen! Nuffen! Nuffen!*
Met drijvers grooten mond
vol . . . . . *Bluffen! Bluffen! Bluffen!*
Stemd' 't lied uit eigen pijn
van . . . . . *Puffen! Puffen! Puffen!*

'K ben oud! De laatste rid
doet . . . . . *Puffen! Puffen! Puffen!*
'K raak somtijds van de rails
door . . . . . *'t Suffen! Suffen! Suffen!*
'T wordt tijd in d' ouden loods
dien . . . . . *Muffen! Muffen! Muffen!*
Mijn walm den smook verzwaar'
dien . . . . . *Duffen! Duffen! Duffen!*
Voor 't laatst! — En dan is 't uit
met . . . . . *'t Puffen! Puffen! Puffen!*

WILKAMA.

Maiori April 1890.

Il faut savoir jouir des joies négatives de l'âge mur, comme en hiver on arrive à se contenter des bouquets de fleurs et de feuillages séchés.

Les êtres avec lesquels nous vivons nous blessent parfois aussi inconsciemment que les meubles, dont nous rencontrons brusquement les angles aigus. Nous aurions tort d'en vouloir plus aux uns qu'aux autres.

CAROLINE VROLIK.

Uit een particulier schrijven tijdens
de voorbereidingen voor de Varna-expeditie
(16 Feb. 1882)

..... juist om de
magnetische waarnemingen is de
internationale Samenwerking loof
in de eerste plaats nuttig.
Daarop moet alle krachten aangewend
worden.

Brugs Balloz

Vriendelijke gedachten zijn een brug die de breed-
ste rivier en de wijdste kloof kan overspannen.

Adèle von Antal
(Aproamer)

Wel verme van de onafhankelijkheid te
berouwen, die naar mijn opvatting de
meest noodzakelijke voorwaarde van een
den mensch waardig geluk is, zijn juist
de machtiyden der wereld de meest
van anderer afhankelijkste schepsels.

P. Florschütz

